

dezvoltată (șavantă și putană, virtuoasă și pasională...)” (p. 70), „N-o spun eu primul: în spatele fiecărei reușite masculine se află o prezență (sau mai multe) feminină” (p. 80) etc. Îi doresc, totuși, lui Alexandru Mușina ca partea feminină din familie să nu pună, din greșeală, mâna pe Epistole, întrucât subtilul filozof s-ar putea trezi cu o avalanșă, nu neapărat gratuită, de poșete-n cap.

În plus, ca să caut noduri în papură și să fac pe avocatul diavolului până la capăt, voi spune că, deși Mușina încearcă să se disocieze de antiromânismul apocaliptic, la modă în discursul păltinișenilor (faptul că românii sunt de „căcat” nu poate fi explicat decât printr-o genă misterioasă), multe dintre diagnosticile lui mizează pe aceeași strategie: „Prea ușor (deci superficial) am (re)devenit europeni. Pentru unguri, cehi, polonezi etc., au fost necesari 1000 de ani de catolicism, universități, cărți și documente în latină, școli și instituții din Vest, asimilate cu greu, în sute de ani... Noi ne-am (re)descoperit rădăcinile, am copiat scurt ceva instituții și forme (fără fond, vorba lui neica Maiorescu) și, gata, europeni!” (p. 98). Așadar, aceleași imagini despre răul generalizat al caracterului românesc. Că poate intra, la o adică, perfect, în pielea magistrului Noica, Mușina ne-o demonstrează pe alocuri și prin arheologii lingvistice care să dea seama de sentimentul românesc al ființei: „Are oare vreo semnificație faptul că, în cultura - și limba scrisă, «înaltă», am renunțat aproape cu totul la cuvântul de origine latină «a cugeta», pentru maghiarismul «a gândi»? A *cugeta*, în limbajul popular, nu e un produs mecanic al creierului, ci rezultatul unui efort de focalizare a activității cerebrale. «Șezi și cugeți sau numai șezi?» întrebă, filozofic, epistemic, wittgensteinianul ardelean. Iar *cuget*, substantivul, nu desemnează doar produsul, ci și procesul activității cerebrale *orientate*, care duce la el, locul în care ia naștere *cugetarea*.” (p. 97).

S-ar putea, astfel, ca, în ciuda vervei stilistice nemaipomenite a Epistolelor și în ciuda gradului mare de inteligență exprimată pe metru pătrat, autorul lor să nu „dea lovitură” pe piața românească de idei - și aici o să rostesc un lucru îngrozitor - tocmai pentru că această ofertă culturală a fost lansată și epuizată, deja, de modelul păltinișean, un model atât de contradictoriu și de prezent în discursul lui Mușina. Distanța dintre Olănești și Păltiniș a fost diminuată, sunt convins, și de jocul de putere din sânul generației '80: pentru a propune un model alternativ *political correctness*-ului și optimismului ideologic „postmodern” afișat de aripa Ion Bogdan Lefter - alt personaj ce băntuie nestingherit imaginarul de la Olănești -, Mușina a trebuit să pactizeze, inconștient, cu valorile tari, tradiționaliste, ale păltinișenilor. Mă tem că, fugind de Lefter, autorul „epistolelor” a întâlnit, în drum, fantoma lui Noica.

80 Sau să existe totuși și o a treia cale?

Salată literară - mod de abordare

Victor Cubleşan

LUCIAN BĂGIU

**BESTIAR-
SALATĂ
ORIENTALĂ CU
UNIVERSITARI
ÎNCHIPUIȚI**

Cartea Românească,
2008

Romanul de campus universitar nu este tocmai o specialitate a prozei românești, rădăcinile sale fiind bine înfipte în solul anglo-saxon. Dar recente traduceri și succesul acestora au făcut să apară primele încercări și pe meleagurile noastre. Lucian Băgiu se constituie astfel într-un veritabil deschizător de drumuri, chiar dacă, după cum se va vedea,

demersul său nu este unul întrutotul pur sub aspect stilistic și intențional. Autorul nu lăsa, anterior acestui volum, să se ghicească înclinația sa înspre scrierea prozei, fiind mai bine cunoscut în calitate de exeget și istoric literar, precum și în cea de autor al unor versuri destul de cuminiți, chiar cu ușoare accente (patină) neo-clasică.

Bestiar - Salată orientală cu universitari închipuiți e o apariție surprinzătoare, care modifică radical modul în care îl priveam pe Lucian Băgiu. Romanul are elemente extrem moderne și predilect post-moderne, o construcție radicală și un stil incisiv și foarte curajos de abordare a virtualului cititor. Orice aer de cuminenție, care părea de-a dreptul implicit pentru un cercetător al operei literare semnate de IPS Bartolomeu Anania, e complet dat la o parte în favoarea celei mai degajate nonșalante în manipularea unora dintre cele mai radicale tehnici de scriitură.

Romanul pare să colecționeze aceste tehnici și metode până într-un punct în care devine susceptibil de a funcționa ca material didactic în cadrul seminariilor de teoria literaturii. Avem - cred, nu am stat să contabilizez foarte exact - toate tipurile de discurs posibile: direct, indirect, indirect liber, avem narator, naratar, martor ocular, autor omniscient etc. Avem în plus un extrem de bogat material intertextual, metatextual, subtextual, paratextual și în general cam orice începe cu un cuvânt grecesc și se termină cu textual. Trimiterile spre alte texte, spre propriul text, spre texte adiacente sînt la fel de frecvente precum lalelele în Olanda. Pagini întregi se îndoaie sub povara notelor de subsol sau a

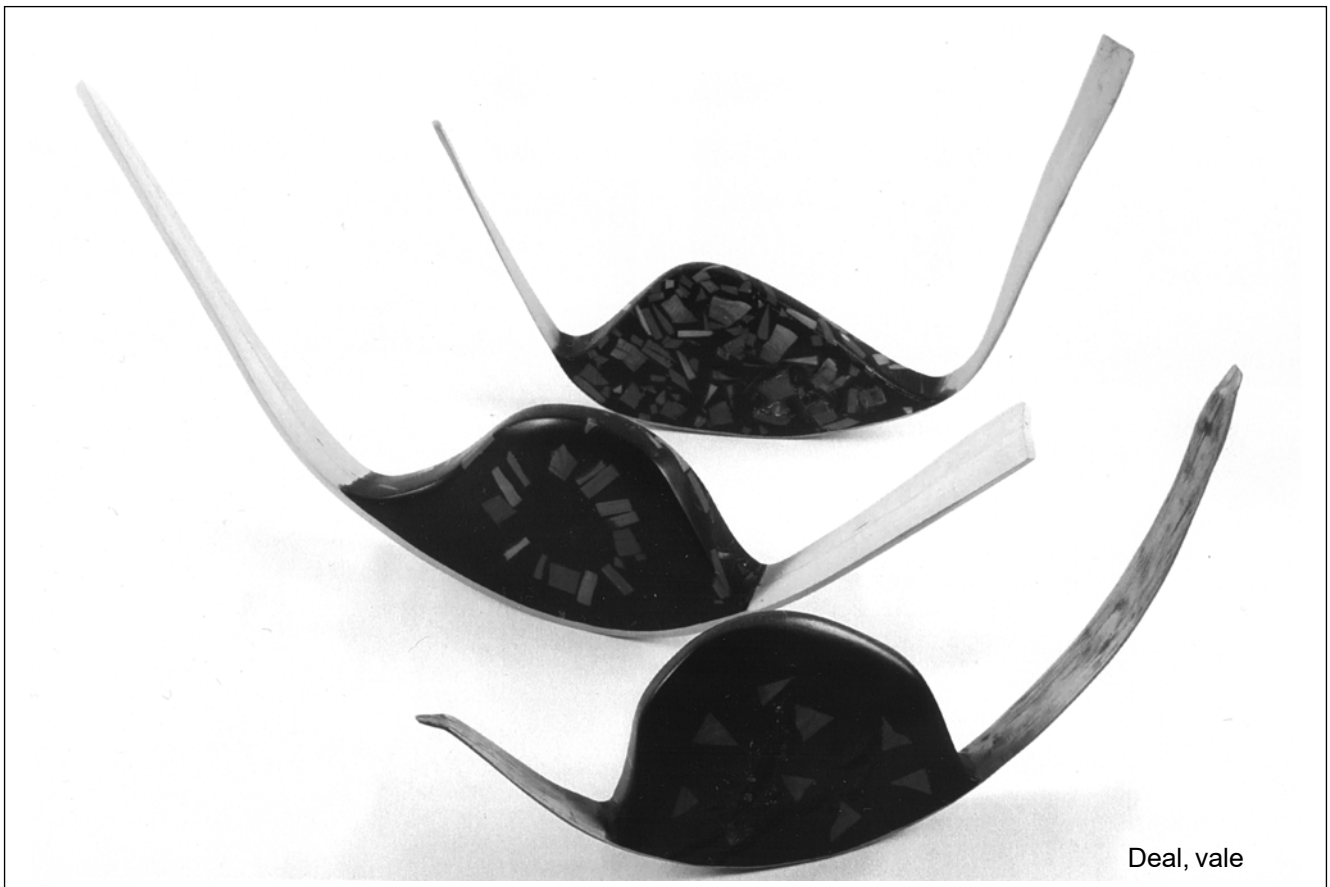
intervențiilor auctoriale sau naratoriale, capabile pesemne să-l facă să pălească de invidie pe Camil Petrescu. Lucian Bâgiu, în cel mai pur stil post-modern, își discută tehnicile de construcție și personajele, e histrion pînă la atomizarea completă a identității auctoriale. Sau așa ar trebui să arate rezultatul dintr-o destul de evidentă în fundal intenție auctorială.

Romanul este, în altă ordine de idei, o satiră a vieții universitare provinciale. Sau o parodie a ei. Sau o parodie a mai multor lucrări literare celebre. Oricum, o construcție care presupune mult umor. Atît din partea autorului, cît și în procesul lecturii. Aceasta este indubitabil premiza – rezultatul nu este neapărat pe aceeași linie. Lucian Bâgiu își deschide narațiunea printr-un personaj care inițial pare un alter-ego al său și care, firesc, plasează punctul de inserție în text în mediul unei universități provinciale (Alba-Iulia ar spune toți cei care îl citesc CV-ul de pe copertă). Destul de repede acest personaj primește o suită de caracteristici care-l apropie într-atît de mult de eul proiectat de Costache Conachi în versurile sale încît ne dăm seama că nici un autor român în viață nu ar risca astăzi o atare proiecție literară - deh, un tînăr care leșină la privirea unor ochi verzi de adolescență a ieșit ușor din modă de vreo două sute de ani. Odată incipitul fixat, șarja e lansată, o șarjă atît de marcată și de viforoasă încît depășește șarja cuirasierilor francezi de la Waterloo – cea mai mare șarjă de cavalerie consemnată vreodată în istorie. Sub aspectul

tonului, autorul glisează de la ironie la ironie acidă, la persiflare, la burlesc, la schematizare absurdă și sfîrșește cu autohtona luare în bășcău. Atît a personajelor, cît și a evenimentialului. Partea proastă în toată această escaladare a tonului este că diferențierea între intenționalitate și involuntar e atît de fragilă încît derutează receptarea. Adeseori, în calitate de cititor, nu mai realizezi dacă zîmbești alături de autor sau în fața sa.

Din păcate complexa și extrem elaborata construcție romanescă nu este susținută decît la nivel macro al textului, frazarea fiind deseori deficitară. Lui Lucian Bâgiu pare să îi lipsească exercițiul autocenzurii, ceea ce duce la o excesivă verbozitate, care îngropă sensul frazei în valuri succesive de cuvinte care ar fi putut să lipsească fără ca cineva să le solicite cu adevărat prezența, cu atît mai mult cu cît autorul nu este de loc un povestitor prin excelență, cît mai mult un narator manufacturat. Este evident că romanul dorește să pară o construcție livrescă, dar pare astfel mai mult decît ar fi de dorit. Primele 100 de pagini se citesc cu plăcere, dar apoi, destructurată, deconstruită și luată în bășcău, narațiunea începe să băltească și implicit să plictisească.

Un debut foarte promițător pentru Lucian Bâgiu, dar care, din păcate, dovedește că autorul, dincolo de stăpînirea celor mai noi tehnici literare trebuie să învețe și pe cele mai vechi trucuri din carte. Atenția cititorului se cîștigă prin poveste și autocenzurarea materialului verbal excesiv din frazare.

Deal, vale